

Field : Education

Type : Research Article

Received: 12.12.2019 - *Corrected*:----- - *Accepted*: 30.12.2019

Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Mehmet AKBAŞ¹, Ender EYUBOĞLU²
Murat ÇELEBİ², Oğuzhan DALKIRAN³

¹Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı

²Bartın Üniversitesi, Spor Bilimleri, Fakültesi

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

E-posta: enderyuboglu@gmail.com

Öz

Bu araştırmanın evrenini ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 500 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerinin belirlenmesi için kişisel bilgi formu yer almaktadır. Veri toplama aracının ikinci bölümünde öğrencilerin sosyal beceri düzeyini ölçmek amacıyla Matson, Ratatory ve Hesel (1983) tarafından geliştirilen ve Bacanlı ve Erdoğan (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MESSY) yer almaktadır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Puanların normallik sınavında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanların karekök, logaritmik veya ters döndürme yöntemleriyle normal dağılımları sağlanarak parametrik testler kullanılabilir gibi non-parametrik testler de kullanılabilir (Öztürk, 1998). Ölçek ve alt boyut puanlarının cinsiyet ve lisanslı spor yapma değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünden farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalar için LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan 500 öğrencinin %50'si lisanslı spor yapan, %50'si spor yapmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %48,2'si erkek, %51,2'si kızdır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %45,2'si erkek, %54,8'i kızdır. Spor yapmayan öğrencilerin %51,2'si erkek, %48,2'si erkektir. Öğrencilerin %14,8'i 14 yaşında, %32,4'ü 15 yaşında, %26,4'ü 16 yaşında, %15,8'i 17 yaşında, %10,6'sı 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %11,6'sı 14 yaşında, %52,8'i 15 yaşında, %15,2'si 16 yaşında, %11,2'si 17 yaşında, %9,2'si 18 yaşındadır. Spor yapmayan öğrencilerin %18'i 14 yaşında, %12'si 15 yaşında, %37,6'si 16 yaşında, %20,4'ü 17 yaşında, %12'si 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %30'u basketbol, %16,8'i futbol, %12,4'ü yüzme, %24'ü voleybol branşında, %16,8'i diğer branşlarda spor yapmaktadır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Spor yapma durumu, Sosyal beceri

*Bu araştırma Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalında Mehmet Akbaş tarafından yapılan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Comparison of Social Skills Levels of Secondary School Students According to Variable of Making Sports

Abstract

The study population consisted of 500 students in secondary schools. The questionnaire used as data collection tool in this study consists of two parts. personal information for determining the personal information of participants in the first part of the form is located. Data collection tool Matson to measure the social skills of students in the second part, Ratatory and Helsel (1983) and was developed by Erdogan (2002) adapted to Turkish Matson Children Social Skills Rating Scale (MESSY) is located. SPSS 21.0 software was used to analyze the data. Rate of the normal test, Keystone (Skewness) coefficient is used. of scores obtained from the normal distribution function used in a continuously variable distortion coefficient (Skewness) scores remain within limits of ± 1 can be interpreted as no significant deviation from the normal distribution. the square root of the points normal distribution, the logarithmic normal distribution or reverse rotation manner by providing parametric tests can be used non-parametric tests can be used (Öztürk, 1998). The scale and subscale scores by gender and two independent samples t test for comparison according to the licensed sports do variable; One-way ANOVA for comparison by age groups (ANOVA) was used. The difference is statistically significant difference seen between the groups in the ANOVA test to determine which groups that have benefited from the LSD post hoc test for pairwise comparisons. Analysis 0.05 level of significance ($p < 0.05$), respectively 500 students participated in the study, 50% of licensed sports which consists of 50% of students who do sports. 48.2% of boys, angered by 51.2%. 45.2% of students who are licensed sports men, angered by 54.8%. 51.2% of students who do sports men, 48.2% were male. 14.8% of students under 14 years, 32.4% of 15 years old, 26.4%, 16 years old, 17 years old, 15.8%, 10.6% and at the age of 18. 14% of students who licensed sports 11.6 years, 52.8% at 15, 16 years old 15.2%, 11.2% of 17 years old, has 18 years of 9.2%. Sports students who make 18% of 14-year-old, 12% are 15 years old, 37.6% of 16 years, 20.4% of 17-year-old, 12% are 18 years old. 30% of students who licensed sports basketball, football, 16.8%, 12.4% swimming, volleyball at 24%, 16.8% operate in other branches of sports.

Keywords: Education, Sports, Social Skills

Giriş

Sporun günümüz şartlarında evrensel bir duruma gelmesi, dili, dini, ırkı, cinsiyeti, yaşı, meslek statüsü gibi herhangi bir ayırım gözetmeksizin, tüm evrende yaşayan toplumların, dikkatlerini üzerine çekme amacı taşımaktadır (Yetim, 2005).

Eski zamanlarda sporun tanımı, iş hayatından arta kalan zamanda stres atma, ruhu dinlendirme, fiziksel görüntü güzelliği olma amacı ile kullanılan bir olgu olarak görülmüştür. Günümüz şartlarındaki ekonomik durum, eğitimin etkisi, uluslararası ilişkilerin etkisi, politikalar durumu, reklamlar, kitlelerin durumu, kadınlar, engelli olanlar, mesleki durumları, propaganda yapma durumları, ırkçılık, şiddetin ve saldırganlığın etkisi gibi pek çok olgunun doğrudan veya dolaylı olarak ilişkileri söz konusudur (Yetim, 2005).

İnsanlar doğumdan sonra evrende, çevre şartlarının etkisiyle hareket etme özelliğine sahiptir. Aktivite ve devinimsel gösteri durumları kişilerin vücutlarını fiziksel yönden rahat bir konuma getirmesine ve duyuşsal bakımından da rahatlatma sağlamasına yardımcı olan durumdur. Aynı zamanda fiziksel vücut yapısı da sporunun iyi performans sergileyebilmesinde etken faktörlerdendir (Aslan, Dalkıran, 2014). Karakulak, Eyuboğlu ve Aslan (2019) yaptıkları çalışmada futbolda gerekli olan fiziki standarda her bir futbolcunun erişmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bayer (2018) yaptığı çalışmada ise hızlı bir şekilde kilo kaybeden sporcuların performanslarında düşüş yaşandığını belirtmiştir. Bu etki durumları kişinin ruhsal dünyasında da olduğu üzere olumlu bir etki izleri yaşatmaktadır. Son zamanlarda giderek yükselen sağlığı koruma amacıyla veya rekreatif amaçla yapılan sporlar en az profesyonel sporlar kadar yaygınlaşmaktadır (Aslan, Eyuboğlu ve Karakulak, 2018). İnsan yapmış olduğu spor branşıyla müsabaka, kazanma duygusu, kaybetme korkusu tatmin olma ve düşük bir anlamda zinde olma durumuyla kazanma hırsı içinde olmasıdır (Demirel, 2002).

Spor, bir kültürleşme aracı olarak toplum yapılarında insanların uğraş alanı olduğu aktiviteleri simgeleyen bir durumu gösterir. Sporda eşzamanlı eylemlerin hareket ve fiziksel görünüm durumuna, başkaları tarafından beğenilme duygusu hâkimdir. Sporcular yaşamış olduğu toplum yapısından izler taşımakta ve toplum yapısıyla uyum içerisinde olan ilişki durumlarını geliştirmektedir. İnsanlar spor branşıyla birlikte sinerji durumunu geliştirerek ve amaçları aynı olan durumlarda diğer kişilerle buluşmaktadırlar. Sorumluluk bilincini oluşturmakta olan spor branşı bireyin mücadele etme özellik durumunu da geliştiren bir olgudur (Özyiğit, 1991). Spor aktivitelerine katılmak bireye sabırlı ve enerjik olmayı, sosyal grup ve toplum ile bütünleşmeyi sağlarken, birey ile toplum arasındaki ilişkisini de daha ahlaki kılmaktadır (Sarıkabak, Recep ve Ayrancı, 2018).

Spor branşlarına özgü antrenmanlar, uyum sağlama, alıştırmaların sistemsal şekilde tekrarlanması ile oluşan değişimlerin bütünüdür (Kasap, Kaçar, Acar ve Tutkun, 2018). İnsanları fiziksel anlamda geliştirmekte olan spor aynı zamanda bilişsel ve duygusal yönden gelişme sağlamaktadır. Sarıkabak, Eyuboğlu ve Ayrancı (2018) yılında yapmış olduğu bir araştırmada duygusal zekâsı yüksek olan sporcuların akademik erteleme davranışlarının daha az olduğunu bulmuşlardır. Sporun temel ilkeleri kişinin fiziksel, ruhsal yapısı yönünden geliştirmekte olan durumların neredeyse tümünü içerisinde toplamaktadır. Günümüzde obezite bir hastalık türü olarak kabul görmüş olduğundan, küçük yaşlarda kazanılmış olan spor alışkanlığının önemini görmekteyiz. Akgül ve Barış (2008), sosyal beceri gelişiminde müziğin çocuk üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında; bireyin kişilik gelişiminin önemli bir parçası olan sosyal beceri kavramı üzerinde durmuş ve sosyal becerilerin gelişiminde müzik eğitiminin birey üzerindeki etkilerini açıklamaya çalışmıştır. Sosyalleşme süreci içinde sınıf içerisinde ve dışarıda yapılacak müziksel etkinlikler

sayesinde çocuğun, birlikte iş yapma alışkanlığı ve kurallara uyma gibi alışkanlıklar geliştirdiğini ifade etmiştir.

Çiftçi ve Sucuoğlu (2005), engelli çocuklarla yaptığı çalışmada okul ve sınıf içerisinde eğitime yönelik başarılarını, arkadaşları ve öğretmenleri ile bağlarını pozitif düzeyde etkileyecek, okul ve sınıf için gerekli olan sosyal becerilerini temel alarak öğretmenlerin ve velilerin faydalanacağı bir kitap hazırlamışlardır.

Akgül ve Barış (2008), çocukluk ve gençlik dönemleri sosyal becerileri üzerine yapmış olduğu çalışmada, sosyal beceri eğitimi yanında sosyal becerilerin değişimi ve gelişimine de dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Sosyal beceriler alanına rol alma, rol yapma, durum tanımlama ve kişilik gibi çalışma alanlarını da katarak sosyal beceri eğitiminin etkililiğini sağlamıştır. Oluşturduğu yeni kavramlarla da sosyal becerileri anlamaya, analiz etmeye yardımcı olmaktadır.

Sporun günümüzdeki yeri ve konumunun çocukların fiziksel gelişimleri ve duyuşsal alanlarının gelişimlerine katkısı olduğu görülmektedir. Çocukların kişilik kazanmasında veya kişiliğini yansıtmasında ise sosyal beceri kavramı dikkatleri çeken bir konu olmuştur. Dolayısıyla, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin spor yapma durumlarına göre sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırması bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (İkizler, 2000).

Ayrıca tarama araştırması, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalardır (Çingı, 1994). Bu doğrultuda öğrencilerin sosyal becerileri bağımlı değişken olarak düşünülmüş ve araştırma süresince bu değişken üzerinde etkili olabileceği düşünülen bazı bağımsız değişkenlere (cinsiyet, yaş, spor branşı, lisanslı spor yapma durumu) göre ortaöğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlerine katılım düzeyleri ve sosyal beceri düzeyleri analiz edilmiştir.

Katılımcılar

Yapılan bu araştırmanın evrenini 2017–2018 Öğretim Yılında Ankara’ da ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören spor yapan ve yapmayan 500 lise öğrencisi oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin cinsiyet, yaş ve lisanslı spor yapma durumu bilgilerinden oluşan demografik bilgi formu yer almaktadır. Veri toplama aracının ikinci bölümünde öğrencilerin sosyal beceri düzeyini ölçmek amacıyla Matson, Ratatory ve Helsel (1983) tarafından geliştirilen ve Bacanlı ve Erdoğan (2003) tarafından Türkçe’ ye uyarlanıp güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MESSY) yer almaktadır. Ölçek beşli likert tipinde (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum), 47 maddede oluşmaktadır. Bacanlı ve Erdoğan (2003) Türkçe uyarlamasında 23 maddeyi (2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 13, 15, 17, 18, 21, 24, 25, 29, 31, 32, 33, 38, 41, 42, 45, 47) “olumsuz sosyal beceriler” boyutu olarak; 24 maddeyi (1, 7, 8, 10, 11, 14, 16, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 28, 30, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 43, 44, 46) “olumlu sosyal beceriler” boyutu olarak doğrulamıştır. Bu çalışmada ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha katsayısı 0,90; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,84 ve 0,87 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21.0 programları kullanıldı. Puanların normallik sınamasında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanların karekök, logaritmik veya ters döndürme yöntemleriyle normal dağılımları sağlanarak parametrik testler kullanılabilir gibi non-parametrik testler de kullanılabilir (Öztürk, 1998). Ölçek ve alt boyut puanlarının cinsiyet ve lisanslı spor yapma değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalar için LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin demografik bilgileri ve ölçeklere ilişkin betimsel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Gruplar	Spor Yapan (N=250)		Spor Yapmayan (N=250)		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Erkek	113	45,2	128	51,2	241	48,2
	Kız	137	54,8	122	48,8	259	51,8
Yaş	14 yaş	29	11,6	45	18,0	74	14,8
	15 yaş	132	52,8	30	12,0	162	32,4
	16 yaş	38	15,2	94	37,6	132	26,4
	17 yaş	28	11,2	51	20,4	79	15,8
	18 yaş	23	9,2	30	12,0	53	10,6
Spor branşı	Basketbol	75	30,0			75	15,0
	Futbol	42	16,8			42	8,4
	Yüzme	31	12,4			31	6,2
	Voleybol	60	24,0			60	12,0
	Diğer	42	16,8			42	8,4

Çalışmaya katılan 500 öğrencinin %50'si lisanslı spor yapan, %50'si spor yapmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %48,2'si erkek, %51,8'i kızdır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %45,2'si erkek, %54,8'i kızdır. Spor yapmayan öğrencilerin %51,2'si erkek, %48,8'i kızdır. Öğrencilerin %14,8'i 14 yaşında, %32,4'ü 15 yaşında, %26,4'ü 16 yaşında, %15,8'i 17 yaşında, %10,6'sı 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %11,6'sı 14 yaşında, %52,8'i 15 yaşında, %15,2'si 16 yaşında, %11,2'si 17 yaşında, %9,2'si 18 yaşındadır. Spor yapmayan öğrencilerin %18'i 14 yaşında, %12'si 15 yaşında, %37,6'sı 16 yaşında, %20,4'ü 17 yaşında, %12'si 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %30'u basketbol, %16,8'i futbol, %12,4'ü yüzme, %24'ü voleybol branşında, %16,8'i diğer branşlarda spor yapmaktadır.

Tablo 2. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Lisanslı Spor	N	\bar{x}	SS	t	p
Olumlu Sosyal Beceriler	Evet	250	4,07	0,50	3,92	0,000
	Hayır	250	3,90	0,47		
Olumsuz Sosyal Beceriler	Evet	250	1,89	0,57	-5,04	0,000
	Hayır	250	2,11	0,37		

Olumlu sosyal beceri ($t=3,92$; $p<0,05$) ve olumsuz sosyal beceri ($t=-5,04$; $p<0,05$) puanlarının spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal becerileri, spor yapmayan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanları, spor yapan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Olumlu sosyal beceri ($t=3,92$; $p<0,05$) ve olumsuz sosyal beceri ($t=-5,04$; $p<0,05$) puanlarının spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal becerileri, spor yapmayan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanları, spor yapan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 3. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Gruplar	Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p
Spor Yapan	Olumlu Sosyal Beceriler	Erkek	113	3,98	0,52	-2,41	0,017
		Kız	137	4,14	0,48		
	Olumsuz Sosyal Beceriler	Erkek	113	2,00	0,68	2,93	0,004
		Kız	137	1,79	0,45		
Spor Yapmayan	Olumlu Sosyal Beceriler	Erkek	128	3,89	0,48	-0,11	0,800
		Kız	122	3,90	0,45		
	Olumsuz Sosyal Beceriler	Erkek	128	1,99	0,36	-3,34	0,000
		Kız	122	2,23	0,34		

Tüm Örneklem	Olumlu Sosyal Beceriler		Erkek	241	3,94	0,50	-2,07	0,039
			Kız	259	4,03	0,48		
	Olumsuz Sosyal Beceriler		Erkek	241	2,00	0,53	-0,02	0,985
			Kız	259	2,00	0,45		

Spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri ($t=-2,41$; $p<0,05$), olumsuz sosyal beceri ($t=2,93$; $p<0,05$) puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceriler puanı, spor yapan erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanları, spor yapan kız öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceriler puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-5,32$; $p<0,05$). Spor yapmayan kız öğrencilerin olumsuz sosyal beceriler puanı, spor yapmayan erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapmayan öğrencilerin olumlu sosyal beceri puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Öğrencilerin olumlu sosyal beceriler puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-2,07$; $p<0,05$). Kız öğrencilerin olumlu sosyal beceriler puanı, erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir.

Tablo 4. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Gruplar	Alt Boyutlar	Yaş	n	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark	
Olumlu Sosyal Beceriler		14 yaş	29	4,06	0,46	0,34	0,850		
		15 yaş	132	4,10	0,51				
		16 yaş	38	4,06	0,52				
		17 yaş	28	4,03	0,49				
		18 yaş	23	3,98	0,54				
Spor Yapan	Olumsuz Sosyal Beceriler	14 yaş	29	1,84	0,44	15 yaş	132	1,88	0,63
		16 yaş	38	1,89	0,50				
		17 yaş	28	1,93	0,54				
		18 yaş	23	1,94	0,55				
		14 yaş	45	3,80	0,17				
		15 yaş	30	3,84	0,17				

16
yaş
94 0,12 0
,976
3,95
0,63
17
yaş
51 1,19 0
3,88 ,317
0,53
18
yaş
30
3,98
0,05

		A-14 yaş	45	2,14	0,17			D>A,B,C,E
	Olumsuz Sosyal Beceriler	B-15 yaş	30	2,11	0,40			
		C-16 yaş	94	2,01	0,44	6,95	0,000	
		D-17 yaş	51	2,31	0,35			
		E-18 yaş	30	2,02	0,07			
	Olumlu Sosyal Beceriler	14 yaş	74	3,90	0,34			
		15 yaş	162	4,05	0,48			
		16 yaş	132	3,98	0,60	1,49	0,204	
		17 yaş	79	3,93	0,51			
		18 yaş	53	3,98	0,35			
Tüm Örneklem								
		A-14 yaş	74	2,02	0,33			D>A,B,C,E
	Olumsuz Sosyal Beceriler	B-15 yaş	162	1,92	0,60			
		C-16 yaş	132	1,97	0,46	3,73	0,005	
		D-17 yaş	79	2,18	0,46			
		E-18 yaş	53	1,99	0,37			

Spor yapan öğrencilerin olumlu ve olumsuz sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Spor yapmayan öğrencilerin olumlu sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=6,95$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre spor yapmayan 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanı, spor yapmayan 14, 15, 16 ve 18 yaşındaki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Öğrencilerin olumlu sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir. Öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=3,73$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanı, 14, 15, 16 ve 18 yaşındaki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 5. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Branşına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Gruplar	Alt Boyutlar	Branş	n	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Spor Yapan	Olumlu Sosyal Beceriler	Basketbol	29	4,06	0,46	0,34	0,850	
		Futbol	132	4,10	0,51			
		Yüzme	38	4,06	0,52			
		Voleybol	28	4,03	0,49			
		Diğer	23	3,98	0,54			
Spor Yapan	Olumsuz Sosyal Beceriler	Basketbol	29	1,84	0,44	0,12	0,976	
		Futbol	132	1,88	0,63			
		Yüzme	38	1,89	0,50			
		Voleybol	28	1,93	0,54			
		Diğer	23	1,94	0,55			

Spor yapan öğrencilerin olumlu ve olumsuz sosyal beceri puanlarının spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulgularına göre spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin, spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011), Yılmaz (2013), Süt (2014), Yıldız (2015), Eroğlu (2016), Yurttaş (2016), Güllü (2017), Zengin (2017), Ağkurt (2018), Nergiz (2018) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapan bireylerde olumlu sosyal beceri düzeylerinin spor yapmayanlara göre daha yüksek; spor yapmayanların olumsuz sosyal beceri düzeyinin spor yapanlara göre daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Yıldız ve Çetin (2018) sporun psiko-motor ve sosyal gelişim üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında sporun çocukların sosyal becerilerini desteklediği sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve sporun ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin, erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; spor yapan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; spor yapmayan kız öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeyinin spor yapmayan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeyinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011), Yılmaz (2013), Günay (2017), Ağkurt (2018), Ciriş (2018) spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeyinin, spor yapan erkek öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeyinden daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Yurttaş (2016), Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında olumsuz sosyal beceri düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği

sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yaş ile ilişkili olmadığı; spor yapmayan 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin, spor yapmayan 14, 15 ve 16 yaşındaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yılmaz (2013), Süt (2014), Yıldız (2015), Ağbuğa (2016), Güllü (2017) çalışmalarında lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin yaş ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Gökçeçek (2015), Yurttaş (2016), Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapmayan öğrencilerin yaşı ile olumsuz sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin yaşı ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki olmadığı; spor yapmayan öğrencilerin yaşı ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeyinin spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçları elde edilmiştir. Yılmaz (2013), Süt (2014), Fındık (2016), Gezer, Aslan, Dalkıran ve Kılıçgil (2017), Günay (2017) spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor branşı ile öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin olumsuz sosyal beceri düzeylerini incelediği çalışmasında olumsuz sosyal beceri düzeyi ile spor branşı arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile spor branşları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçları elde edilmiştir.

Sonuç olarak; yapılan bu çalışma ile aynı ortamlarda aynı okula devam eden öğrenciler, 'spor yapan ve spor yapmaya' öğrenciler arasında, sosyal beceri düzeyi açısından spor yapanların tarafında anlamlı sonuca dayalı farklılıklar tespit edilmiş olup sonuç itibarıyla; spor yapmanın ortaöğretim öğrencilerinin sosyal becerileri seviyelerini arttırdığı söylenebilir, özellikle çocukların, spora yönlendirilmesi hayata bakış açısı, sosyal beceri seviyesi daha yüksek bireyler olarak fayda sağlanabilir. Bu sonuçlar spor yapan öğrencilerin daha sosyal olduklarını, toplum içinde daha girişken olduklarını göstermektedir. Bunun nedeni öğrencilerin spor ile birlikte birçok insanla tanışmaları sonucu yardımlaşmaları, paylaşım yapmaları, arkadaşlarıyla iletişimin fazla olması, daha çok insanı yanında görmesi, kazanmayı, kaybetmeyi, sevinci ve üzüntüyü birlikte paylaşmaları ve arkadaşlık duygularının takım sporlarında daha fazla beraber yaşamaları olarak gösterilebilir. Ek olarak spor yapan öğrencilerde de hiç spor yapmayan öğrencilere oranla sosyal beceri oranının yüksek çıkması sporun kendine özgü faydaları olan kendini tanıması, bireysel özgüvenin yüksek olması, kendi zayıf ve güçlü yönlerini iyi bilmesi, mücadeleci yönünün gelişmiş olması, spor yapmaları sonucu psikolojik boşalım nedeniyle rahatlamaları ve dengeli bir kişiliğe kavuşmaları olarak gösterilebilir. Okullarda farklı sportif faaliyetler yapılmasına olanak sağlayacak şekilde fiziksel araç/gereç ve donanım imkanlarının geliştirilmesi araştırma bulguları ışığında önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ağbuğa, B. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölüm öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(1), 132- 138.
- Ağkurt, E. (2018). Üniversite öğrencilerinde spora katılımın sosyalleşmeye etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Akgül Barış, D. (Kış 2008). Sosyal beceri gelişiminde çocuk ve müzik. *Milli Eğitim Dergisi*, 36(177), 28-35.
- Aslan, C. S., Dalkıran, O. (2014). Boy uzunluğunun motorik özelliklere etkisinin incelenmesi. *Spor Hekimliği Dergisi* 49, 147-153.
- Aslan, C. S., Eyuboğlu, E. ve Karakulak İ. (2018). Profesyonel ve amatör futbolcuların seçilmiş vücut kompozisyonu ve motorik özelliklerin karşılaştırılması. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi* 5(S11), 86-95.
- Bayer, M.A. (2018). Lisede öğrenim gören genç güreşçilerde akut kilo kaybının oluşturduğu fiziksel ve fizyolojik değerlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Çelik, A. (2017). Devlet okullarında ve özel okullarda öğrenim gören spor yapan ve yapmayan orta öğretim öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çıngı H. (1994). Örneklem kuramı. Ankara: H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi.
- Çiftçi, İ. ve Sucuoğlu, B. (2005). Sosyal beceri eğitimi. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çiriş, V. (2018). 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin liderlik özelliklerine etkisinin spor yapma durumu açısından incelenmesi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Demirel, Ö. (2002). Plandan değerlendirmeye öğretme sanatı. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Eroğlu, H. T. (2016). Seçmeli spor ve fiziki etkinlikler dersini alan ve almayan 11-14 yaş arası öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması (Malatya-Yeşilyurt örneği). Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Fındık, M. (2016). Takım sporu yapanlarla bireysel spor yapanların sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Gezer, E. D., Aslan, C. S., Dalkıran, O. ve Kılıcıgil, E. (2017). Farklı spor branşlarındaki elit sporcuların sosyal beceri düzeylerinin seçilmiş değişkenler açısından karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (22), 251-258.
- Gökçiçek, S. (2015). Ortaöğretim kurumlarında spor yapan ve yapmayan öğrencilerin saldırganlık tutumlarının araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Güllü, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 3 (3), 86-92.
- Günay, M. (2017). Lisanslı kulüp sporcusu ortaöğretim öğrencilerinin bazı spor branşlarına göre sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim

Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İkizler, C. (2000). Sporda sosyal bilimler. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.

Karakulak, İ., Eyuboğlu, E. ve Aslan, C. S. (2019). Futbolda merkez ve kenar oyuncularının fiziksel ve motorik özelliklerinin karşılaştırılması. *Spor metre* 17(2), 126-131.

Kasap, M., Kaçar, M., Acar, H. ve Tutkun, E. (2018). 12 Haftalık aerobik ve anaerobik antrenmanların demir ile ilgili hematolojik parametreler üzerine etkisi. *Akademik Spor Araştırmaları Derneği* 2, 363-370.

Nergiz, S. (2018). Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin olumlu sosyal ve saldırgan davranışları ile okula yönelik tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Öztürk, F. (1998). Toplumsal boyutlarıyla spor. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Özyiğit, C. (1991). Beden eğitimi ve spor öğretmeninin bugünkü eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, İzmir.

Sarıkabak, M., Eyuboğlu, E., Ayrancı, M. (2018). Bocce (Petank) Sporcularının Duygusal Zekâ Düzeylerinin, Akademik Erteleme Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 4(1), 163-177.

Sarıkabak, M., Recep, A. A., Ayrancı, M. (2018). 6-7 Yaş İlkokul Dönemi Çocuklarının Spora İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 405-417.

Süt, M.A. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin spor yapma düzeylerine göre sosyal beceri özelliklerinin karşılaştırılması (Gaziantep ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Yetim, A. A. (2005). Sosyoloji ve spor. İstanbul: Morpa.

Yıldırım, S. ve Özcan, G. (2011), Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 111-135.

Yıldız, E. ve Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *HÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 54-66.

Yıldız, Y. (2015). Spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyalleşme ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Yılmaz, S. (2013). Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yurttaş, H. (2016). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Zengin, S. (2017). 11-18 yaş arası uyumsuz erkek çocuklarda fiziksel aktivitelerin kişisel özellikleri üzerine etkisi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.